

ÁLT/209-1/2025

Döntéshozatal:
Egyszerű többség

T Á J É K O Z T A T Ó

- a Vármegyei Közgyűléshez –

Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegye ár- és belvízvédelmi helyzetéről, a vízügyi ágazat védelmi szervezetének és védelmi infrastruktúrájának felkészültségéről, valamint a művek védképességét javító fejlesztések aktuális állapotáról

TISZÁNTÚLI
VÍZÜGYI IGAZGATÓSÁG
DEBRECEN

TÁJÉKOZTATÓ

Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegye ár- és belvízvédelmi helyzetéről, a vízügyi ágazat védelmi szervezetének és védelmi infrastruktúrájának felkészültségéről, valamint a művek védképességét javító fejlesztések aktuális állapotáról

Csűrös Krisztián
igazgató

Debrecen
2025. június 19.

A MI VÍZÜGYÜNK

A Tiszántúli Vízügyi Igazgatóság működési területéhez tartozik Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegyéből Nyírlugos, Penészlek, Szorgalmatos, Tiszanagyfalu, Tiszavasvári közigazgatási területe, továbbá Tiszaeszlár, Tiszalök, Tiszadob, Tiszadada közigazgatási területének a Tisza bal partjára eső része, Nyírbétek közigazgatási területének délnyugati része, valamint Rakamaz közigazgatási területének a Tiszanagyfalu-Rakamaz községhatár, a Nyíregyháza-Tokaj vasútvonal és a 38. sz. út által alkotott vonaltól délre eső területe.

ÁRVÍZVÉDELMI HELYZET ÉRTÉKELÉSE

A védelmi rendszer általános leírása

A Tiszántúli Vízügyi Igazgatóság 7 054 km² működési területének mintegy 44 %-a árvíz által veszélyeztetett (1. számú melléklet). A 2.78. sz. Tiszanagyfalu-Tiszalöki ártéri öblözet 186,6 km² nagyságú és a 2.79. sz. Hortobágyi öblözet 120,6 km²-nyi része Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegye területén helyezkedik el.

Elsőrendű árvízvédelmi fővédvonalaink összes hossza 347,9 km. A 9 db árvízvédelmi szakasz közül kettő a Tisza mellett, Tiszafüred-Rakamaz között, egy a Hortobágy-Berettyón Bucsa-Nádudvar között, a további öt a Berettyón és a Sebes-Körösön Szeghalom, valamint az országhatár közötti folyószakasz mellett, továbbá a Kálló-főcsatorna jobb partján a Bakonszegi hídig és az Ér-főcsatorna jobb és bal partján Pocsaj és az országhatár között található. A védelmi szakaszok helyszínrajzát és a vízkárelhárítás szervezeti sémáját a 2. számú és 3. számú mellékletek mutatják be.

Árvízvédekezés 2025. évben

Az év eddigi időszakában árvízvédelmi készülséget nem rendeltünk el.

Az őszi felülvizsgálatok tapasztalatai

A karbantartási feladatok a rendelkezésre álló forrásoknak megfelelően elkészültek. Az árvízbiztonságot közvetlenül veszélyeztető probléma sehol nem volt tapasztalható.

A kaszálás és gáztalanítás a töltésrészsűk és előterek bérbeadásával, illetve saját kapacitások és a közfoglalkoztatás bevonásával valósult meg. Az elsőrendű védvonalak felülvizsgálatának időpontjáig az évi második kaszálás mindenhol megtörtént.

Az önkormányzati kezelésben lévő védművek állapotában jelentős változások nem történtek. A szükséges beavatkozásokat a közfoglalkoztatásból átcsoportosítható kapacitással végezték.

A hírközlési és informatikai berendezések műszakilag megfelelő állapotúak, biztosított a kettős ellátottság, a berendezések üzemképesek. A Lotus Notes számítógépes információs rendszer biztosítja a szakaszvédelmi központok és a debreceni központi védelmi törzs közötti gyors adatátvitelt és a védekezés irányításához szükséges információkat. A védekezési információk cseréjét, a jelentések készítését megújult modulok biztosítják.

A gátóri szertárakban, illetve a szakaszvédelmi központok raktáraiban tárolt védelmi anyagok és felszerelések számbavétele, az elavult anyagok selejtezése folyamatosan

történik. A védekezés megkezdéséhez szükséges induló készletek minden védelmi szakaszon rendelkezésre állnak.

Az elsőrendű védvonalakba épített műtárgyak állapota igen változatos. Közvetlen árvízveszélyt a felülvizsgált műtárgyak közül egyik sem jelent, a kettős elzárás és/vagy az ideiglenes elzárás lehetősége minden esetben adott.

A felülvizsgálat jelenlegi állása szerint megállapítható, hogy az igazgatóság Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegyei területét érintő árvízvédelmi szakaszán az eredményes árvízvédekezés alapfeltételei biztosítottak.

A vízkár-elhárítási tervek, árvízvédekezés dokumentumai

A védekezés alapidokumentumait képező védelmi terveink (nyilvántartási-, lokalizációs-, és jégvédelmi) frissítése, a változások átvezetésére, folyamatosan történik, 2024. december 10-ig minden védelmi terv átfogó frissítése megtörtént. A tervek tartalmi és formai követelményeit, valamint elhelyezésükre és kezelésükre vonatkozó feladatokat a 10/1997. (VII.17.) KHVM rendeletben foglaltak határozzák meg. Fejlesztésük a rendelkezésünkre álló pénzügyi források, adatok, informatikai lehetőségek és a változékony jogszabályi környezet függvényében ágazati és igazgatósági szinten is zajlik.

A 232/1996. (XII.26.) Kormányrendeletben foglaltaknak megfelelően 2025. január hónapban a Szabolcs-Szatmár-Bereg Vármegyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság felé megküldtük az aktualizált erőforrás-igénybevételi terveket, valamint frissítettük felkészülési terveinket.

Vízkár-elhárítási szervezeti beosztásunkat 2024. december hónapban benyújtottuk az Országos Vízügyi Főigazgatóság részére. Tartalmazza a TIVIZIG, a társ VIZIG és az együttműködő szervezetektől védekezésbe vonható munkaerőt védelmi szakaszonkénti bontásban, illetve az érintett önkormányzatok elérhetőségeit. Az ez évi változásokat tartalmazó szervezeti beosztásnak az OVF általi jóváhagyása megtörtént, a jóváhagyott dokumentumot a védelmi bizottság titkárságának megküldtük.

Igénybe vehető erőforrások

A szükséges erőforrások igénybevétele az árvízi helyzetnek megfelelően az erőforrás igénybevételi terveink szerint történik.

Amennyiben nagyobb beavatkozás nem válik szükségessé, nem áll elő váratlan veszélyhelyzet, vagy egyszerre több szakaszon folyó intenzív védekezés, igazgatóságunk fokozattól függetlenül (jellemzően I.- és II. fokban) saját létszámmal, a szakaszmérnökségek közötti átcsoportosításokkal, a védelmi osztag igénybevételével, illetve a közfoglalkoztatott állomány bevonásával képes ellátni a védekezési feladatokat.

A védekezés megkezdéséhez szükséges készletek a védelmi raktárakban, szertárakban, valamint a Műszaki Biztonsági Szolgálat (MBSZ) központi raktárában vannak elhelyezve. A védelmi készletek szemléje megtörtént, az induló készletek minden szertárban a szükséges mennyiségben, megfelelő állapotban rendelkezésre állnak.

A védekezés során a szükséges humán erőforrás és a védelmi készletek mozgósításáról a központi Védelmi Törzs, az Országos Műszaki Irányító Törzs és a Védelmi Bizottságok gondoskodnak.

BELVÍZVÉDELMI HELYZET ÉRTÉKELÉSE

A védelmi rendszer általános leírása

A TIVIZIG működési területéből 463 km² Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegye területére esik: a 09.03 számú Tiszai-felső belvízvédelmi szakasz teljes egészében 325 km², valamint a 09.12 számú Alsó-Nyírvíz-Nagy-éri belvízvédelmi szakaszból 138 km². A védelmi szakaszok helyszínrajzát a 4. számú és 5. számú mellékletek mutatják be.

Belvízcsatornák

A kezelésünkben lévő belvízcsatornák összes hossza ezen a területen 184,9 km. A Tiszai-felső belvízvédelmi szakaszon 78,7 km, míg az Alsó-Nyírvíz-Nagy-éri belvízvédelmi szakaszon 106,2 km.

Szivattyútelepek és szivattyúállások

A Tiszai-felső belvízvédelmi szakaszon három TIVIZIG üzemeltetésű szivattyútelep található: az Aracsi, a Rejei és a Tiszaeszlári, összesen 6,37 m³/s vízátelő képességgel. Szállítható szivattyúállás 3 helyen van, a Tiszanagyfalui, Polgár-KFCS – és NyFCS, vízátelő képessége összesen 1 m³/s. A szivattyútelepek és szivattyúállások együttes névleges vízátelő képessége 7,37 m³/s.

Belvíztározók

Az Igazgatóság kezelésében lévő állandó belvíztározó a vármegyét érintő területen nincs. Időszakos tározó az Alsó-Nyírvíz-Nagy-éri belvízvédelmi szakaszon 5 db található - Penészleki I-V. tározók - összesen 620 ezer m³ kapacitással. A tározók összes területe 130 ha.

Belvízvédekezés 2025. évben

2025. évben igazgatóságunk működési területén belvízvédelmi készütségi fokozat elrendelésére nem került sor.

Vízhiány elleni védekezés 2025. évben

Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegyét érintő vízhiánykezelő körzetek		
Megnevezés	Körzet területe (km²)	Megjegyzés
09.01. Tisza közvetlen	1 468	Teljes egészében TIVIZIG működési terület.
09.02. Tiszalöki Öntözőrendszer (TÖR)	2 351	Teljes egészében TIVIZIG működési terület.
09.04. Alsó-Nyírség	1 226	Teljes egészében TIVIZIG működési terület.

A TIVIZIG működési területén a vármegyét érintően 2025. évben vízhiányvédelmi készültségi fokozat elrendelésére az alábbiak szerint került sor:

Vízhiánykezelő körzet	Készültség módosítása	Dátum	Új készültségi fok
09.01 Tisza közvetlen	Elrendelés	2025. 06. 05. 10:00	II. fok
09.02 Tiszalöki öntözőrendszer (TÖR)	Elrendelés	2025. 06. 05. 10:00	II. fok
09.04 Alsó-Nyírség	Elrendelés	2025. 06. 05. 10:00	II. fok

Az előző évhez hasonlóan vízvisszatartási és vízkészlet tározás céllal 2025. 02. 25-én összesen 2,0 m magasságban betétpallót helyeztünk be ez Ágotai vésselzárómű mindkét nyílásába, melynek hatása a Hortobágy-Berettyó felsőbb szakaszán, valamint a Hortobágy-főcsatorna Borsósi duzzasztó alatti kb. 33 km hosszú szakaszán jelentkezett.

A korábbi védekezések tapasztalatai

Elsődleges tapasztalata a védekezéseknek, hogy a csatornák és azok létesítményeinek (vízszinttartó, vízkormányzó műtárgyak, szivattyútelepek) karbantartottsága kiemelten fontos tényezője a térségben egyidejűleg jelentkező vízigények (öntözési, halastavi, ökológiai vízigények) biztonságos kiszolgálásának.

Az utóbbi években az Öntözésfejlesztési stratégia, valamint az infrastrukturális hiányok megszüntetésére biztosított forrásokból megvalósult rekonstrukciós (kotrás, műtárgy felújítás) munkák jelentős mértékben javítottak a vízszolgáltatási egységek létesítményeinek műszaki állapotán. Ezzel is elősegítve a vízvisszatartási, vízkormányzási feladatok ellátását, a jelentkező vízigények biztonságos kiszolgálását elősegítő vízszolgáltatási egységek üzemeltetését.

A védekezések során az időben megtett védelmi beavatkozásoknak (szivattyúzás, vízkormányzás) köszönhetően a vízszolgáltatás, valamint a Körös-völgyi vízleadás biztosított volt.

Az őszi felülvizsgálatok tapasztalatai

A csatornák állapotára a feliszapolódás jellemző, a medrek vízszállító képessége 30-90%-ra tehető. A karbantartási, kaszálási feladatokat csökkent közfoglalkoztatotti létszám mellett sikerült elvégezni. A 09.12 sz. védelmi szakaszon a csatornák **56** %-át, míg a 09.03 sz. védelmi szakaszon a csatornák **50** %-át gaztalanítottuk. A műtárgyakat a szemrevételezésen túl az elzáró szerkezetek mozgatási próbájával ellenőriztük az üzemképesség megállapítása érdekében. A felülvizsgálatok alapján a műtárgyak állapota megfelelő, egyes esetekben az átépítés, felújítás indokolt.

Az Aracsi, a Rejei és a Tiszaeszlári szivattyútelepek üzemképesek, karbantartottságuk, műszaki állapotuk, környezeti rendjük megfelelő.

A hajtóműves motorral felszerelt mozgó gerebeket, a vízszintes, illetve a ferde szállítószalagok, és a többi villamos berendezés üzemképes, a gépi berendezések karbantartottsága megfelelő. A tervezett kisebb karbantartási feladatok elvégzése megtörtént (zsírozás, olajozás, festés stb.).

A tározók funkciójukat el tudják látni, állapotuk megfelelő. Néhány esetben a zárószerkezetek komolyabb javítása szükséges.

Belvízvédelmi tervek

Az igazgatóság általános belvízvédelmi tervének aktualizálása 2024. december 10-ig megtörtént.

A belvízvédelmi művek őszi felülvizsgálata kiterjedt - helyszíni szemlék, adatlapok megküldése keretében - a belterületi, önkormányzati művek állapotának, illetve a vízkárelhárítási terveinek felülvizsgálatára is.

Az igazgatóságunkra beérkezett 2024. évi önkormányzati adatlapok feldolgozása megtörtént.

Igazgatóságunknál rendelkezésre áll Penészlek, Tiszadob, Tiszadada, Tiszaeszlar, Tiszavasvári, Tiszalök, Szorgalmatos, Tiszanagyfalu települések vízkár-elhárítási terve. Nyírlugos, Nyírbéltek települések esetén nem áll rendelkezésünkre vízkár-elhárítási terv.

Önkormányzati-, üzemi- és magán tulajdonban lévő művek helyzete

Az önkormányzatok az üzemeltetésükben lévő belterületi belvízvédelmi művek karbantartását az elmúlt évek gyakorlatának megfelelően végezték, anyagi lehetőségeikhez mérten gondoskodnak a felújításokról, karbantartásokról.

A földmedrű csatornák gaztalanítását, illetve a burkolt csatornák és átereszek iszaptalanítását a lakosság bevonásával és a közfoglalkoztatás keretében részben elvégezték. Az Alsó-Nyírvíz-Nagy-éri belvízvédelmi szakasz belterületein a csatornázatlan, lefolyástalan területek jelentenek problémát, melyek kisebb helyi csapadéktól is belvizesek. A belvízvédelmi szakasz önkormányzati csatornáira vonatkozóan az éves kaszálási arány 30-40%.

Az önkormányzatokkal kialakított kapcsolat jó, melyet a kölcsönös együttműködés jellemez.

Az üzemi vagy magán vízrendezési művek esetében általános tapasztalatként megállapítható, hogy a vízrendezési művek karbantartottsága még javítható. Ezen létesítményeknek a 09.03. számú Tiszai-felső belvízvédelmi szakaszon sok helyen nincs gazdája, így a meglévő belvízelvezető létesítmények fokozatosan tönkremennek, elvesztik funkciójukat.

A 09.12. számú Alsó-Nyírvíz-Nagy-éri belvízvédelmi szakaszon nem találhatók üzemi művek.

Belvízvédelmi és vízhasznosítási célú beruházások, megelőző helyreállítások

Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegyét érintően belvízvédelmi művek fejlesztése nem történt.

2025. évben a Keleti-főcsatorna beeresztő műtárgy és hajózsilip előtti szakaszon a vízígények biztosítása és a hajózsilip üzembiztonsága céljából uszadék eltávolítását tervezzük, valamint a főcsatornába befolyó vizek mérésére távjelzős vízhozammérő műszert tervezünk beépíteni.

Dél-Nyírség vízpótlása

A „Dél-Nyírség vízpótlása” című tanulmány keretében a Kárpát-medencei Magyarokért Egyesület 2024-ben készített el egy koncepciótanulmányt a Dél-Nyírség területének vízpótlására. A tanulmány egy Tiszai-vízkivételeből a Dél-Nyírség és az Észak-Nyírség határán végigfutó csővezetéken keresztüli vízleadást, a Dél-Nyírségi főcsatornába történő bevezetést és a csatornák medrében és azon kívüli vízvisszatartás lehetőségeit vizsgálta.

„Vizet a tájba!” program

A „Vizet a Tájba!” program keretében igazgatóságunkhoz több területre is érkezett felajánlás. Ahol ez műszakilag kivitelezhető volt, ott ideiglenes elzárással, mederben történő vízvisszatartással oldottuk meg a feladatot. Viszont nem minden esetben történhetett meg az elárasztás, mert gond volt a vízkészlet eljuttatásával, illetve a terület fekvése nem volt alkalmas elárasztásra anélkül, hogy a szomszédos, fel nem ajánlott területet ne veszélyeztesse a víz.

A HNPI kezelésében lévő Kunkápolnási mocsarak területére idén két alkalommal történt vízpótlás felszíni vizekből, közel 200.000 m³ mennyiségben.

Május hónapban a levonuló tiszai árhullámból feltöltésre került a hullámtéri vezérárok egy része Tiszagyulaháza térségében, a bevezetett víz ökológiai célokat és erdőterületek vízpótlását szolgálta.

A kettősműködésű- és öntözőcsatornák téli-tavaszi feltöltését elvégeztük, belvízi mértékadó szint közelében tartottuk a csatornáknak a szinteket.

Két holtág előntésének előkészítése jelenleg is folyamatban van.

VÍZMINŐSÉGI KÁRELHÁRÍTÁSI HELYZET ÉRTÉKELÉSE

Igazgatóságunk több vízminőségvédelmi körzete is érinti Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegyét. (6. sz. melléklet)

Vízminőségi kárelhárítási műtárgyak állapota

A Tiszántúli Vízügyi Igazgatóság működési területén, több helyen található vízminőségi kárelhárítási beavatkozási pont. Ezen állások a határon túlról, illetve működési területünkön kialakult havária helyzetekből fakadó szennyezések elfogására szolgálnak.

Vízminőség védelmi egységek állapota

Jelenleg a védelmi eszközök a TIVIZIG MBSZ telephelyén vannak tárolva. A tárolás raktárakban történik, illetve a gyorsabb reagálás érdekében egységbe foglalva a vízminőség védekezés céljára berendezett ponyvás utánfutó és konténer van kialakítva.

A vízminőség védekezési eszközpark megújításához - a természetes előregedés miatt - újabb, korszerűbb berendezések beszerzése folyamatban van a hatékony és biztonságos védekezés érdekében.

Vízminőség védelmi kárelhárítás

A 2025-ös évben egy alkalommal rendeltünk el vízminőségi kárelhárítási készültséget Szabolcs-Szatmár-Bereg Vármegye területén:

2025.05.09-én elszállítottuk a Keleti-főcsatorna 10+657 szelvényében illegálisan elhelyezett, azbeszt tartalmú veszélyes hulladékot ártalmatlanításra. Az elszállítás napjára III. fokú kárelhárítási készültséget rendeltünk el.

Vízbázisvédelem

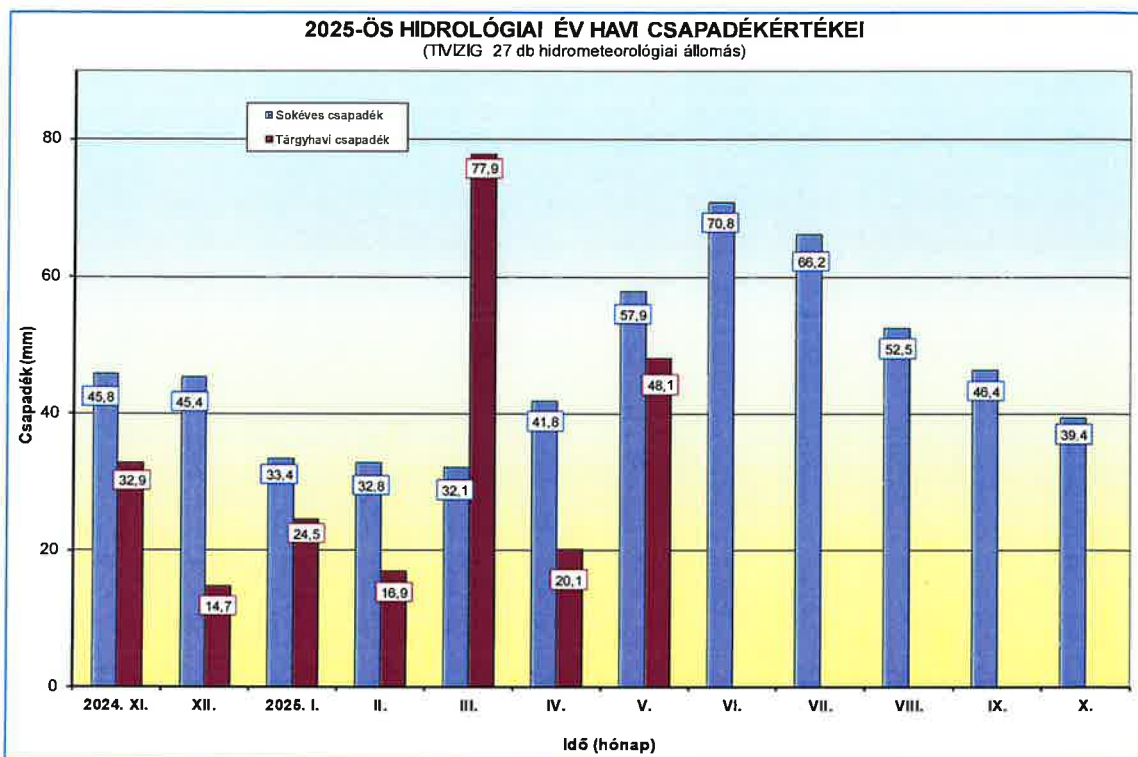
A vármegyében az alábbi védőterületek szerepelnek:

- Tiszalök település vízmű vízbázisa: védőidom, védőterület kijelölő határozat száma: 35900/6380-3/2017.
- Tiszavasvári település vízmű vízbázisa: védőidom, védőterület kijelölő határozat száma: 1428/ 12/2007.
- Tiszaeszlár település vízmű vízbázisa: előzetesen meghatározott védőterülettel rendelkezik.

HIDROMETEOROLÓGIAI HELYZETKÉP 2025. JÚNIUS 1-ÉN

A 2025-ös hidrológiai év első hét hónapja során lehullott csapadékmennyiség a sokéves átlag 81%-a volt. A sokévi átlagokhoz képest decemberben hullott a legkevesebb csapadék, míg márciusban esett a legtöbb.

A téli időszak csapadécai főként eső formában érték el a talajfelszín, nem alakult ki hótakaró. Tartós, mély rétegekig hatoló talajfagy a tél során nem volt, ezért a lehullott csapadék nagy része a talaj felső rétegébe beszivárgott. A hótakaró hiánya miatt a téli felhalmozódási időszak talajvízkészlet pótlása csak csökkent mértékben történhetett.

A hidrológiai év hőmérsékleti jellemzői

2024. november, 2025. február, május hidegebb, míg 2024. december, 2025. január, március, április melegebb volt a sokévi átlagnál.

Felszíni vizeink jellemzése

A TIVIZIG működési területén az év első két hónapjában nagyon kevés csapadék hullott, ennek következtében belvízi elöntések nem alakultak ki.

A Tisza határontúli vízgyűjtőin nem alakult ki számottevő hótakaró, továbbá számottevő csapadék március illetve május második felében hullott. Ezekből a csapadékokból készülségi szinteket meghaladó árhullám nem alakult ki. A Tisza középvízi medre Tiszadobnál jelenleg alacsony teltségű (2025. 06. 11-én: 33%, $Q=232 \text{ m}^3/\text{s}$).

A téli időszak léghőmérsékleti értékei a szokásosnál enyhébbek voltak, ezért a jégészlelő szakaszaink többsége jégmentes maradt. Mindössze februárban alakult ki néhol parti-, illetve úszó jég.

Felszínközeli vizek jellemzése

Észlelő hálózatunkban a talajvízszintek a csapadékos őszi hónapoknak köszönhetően emelkedésnek indultak, de május hónapban ez az emelkedés a kevés csapadék hatására megtorpant és enyhén csökkenő tendenciát kezd mutatni.

A talaj felső 1 m-es rétegének nedvességtartalma 2,1 – 54,4 % közötti.

ÖSSZEFOGLALÁS

Fentiek figyelembevételével megállapítható, hogy Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegye működési területünkkel érintett részének ár- és belvív, ill. vízhiányvédelmi biztonsága megfelelő.

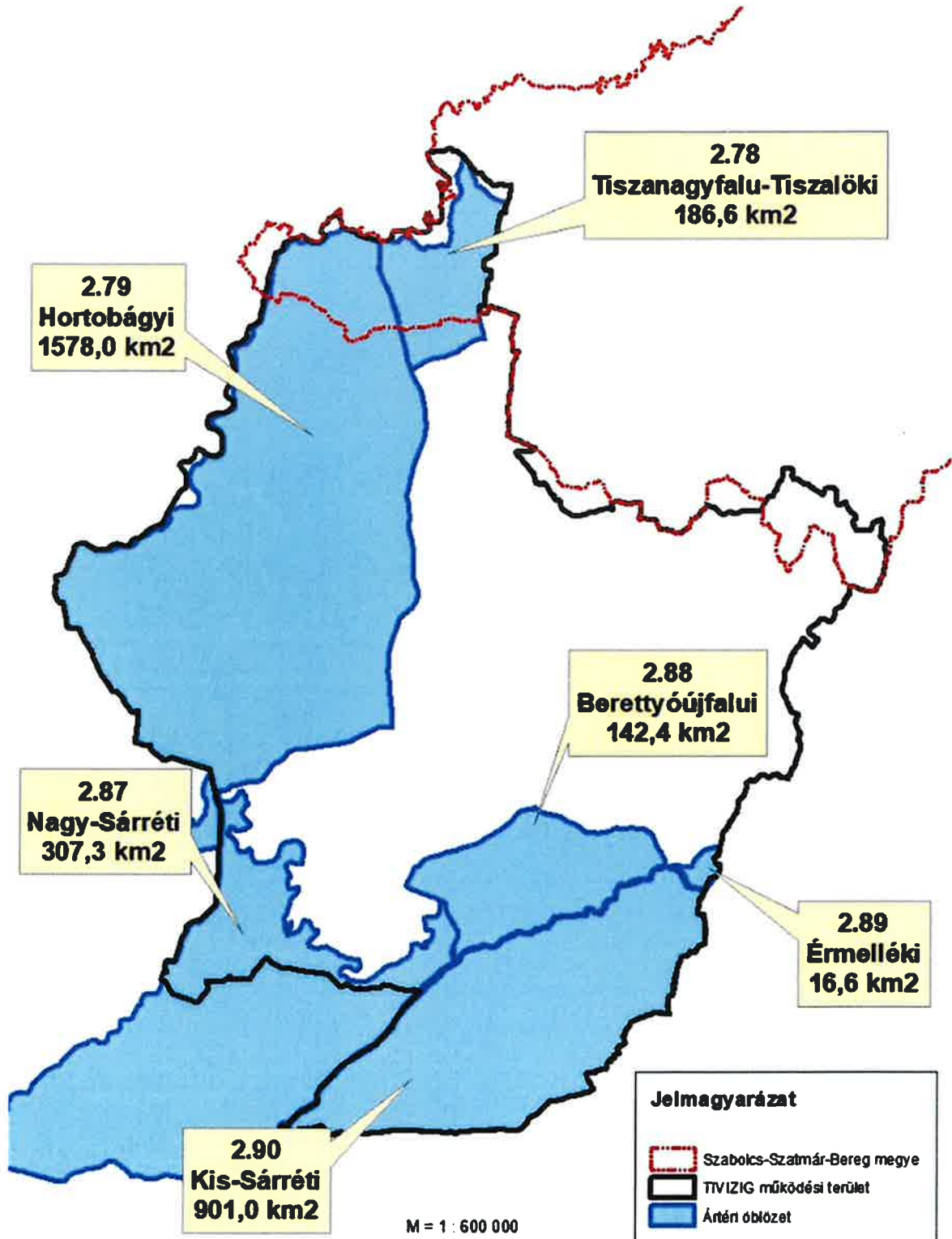
A vízhiány megelőzése érdekében a Nemzeti Agrárgazdasági Kamara (NAK) által egyeztetett vízvisszatartás elvén járunk el. Március elsejétől megkezdődött a mezőgazdasági öntözési idény, ehhez kapcsolódó munkákat, az aszálykár megelőzése érdekében, az öntözővíz kiszolgálását akcióterv keretében hajtjuk végre.

A védelmi szervezet és infrastruktúra felkészült a védekezésre, a fenntartási és fejlesztési vonatkozásban is biztosítottuk a védképesség javítását a rendelkezésre álló forrásoknak megfelelően.

Ezzel együtt a jövőben is folyamatosan készülnünk kell a természet kihívásainak – ár- és belvizek megjelenésének, és az aszály kialakulásának – kezelésére, védelmi szervezetünk képességeinek megtartására, fejlesztési források pályázatára, hogy védműveink biztos védelmet nyújtsanak a vízkárok ellen.

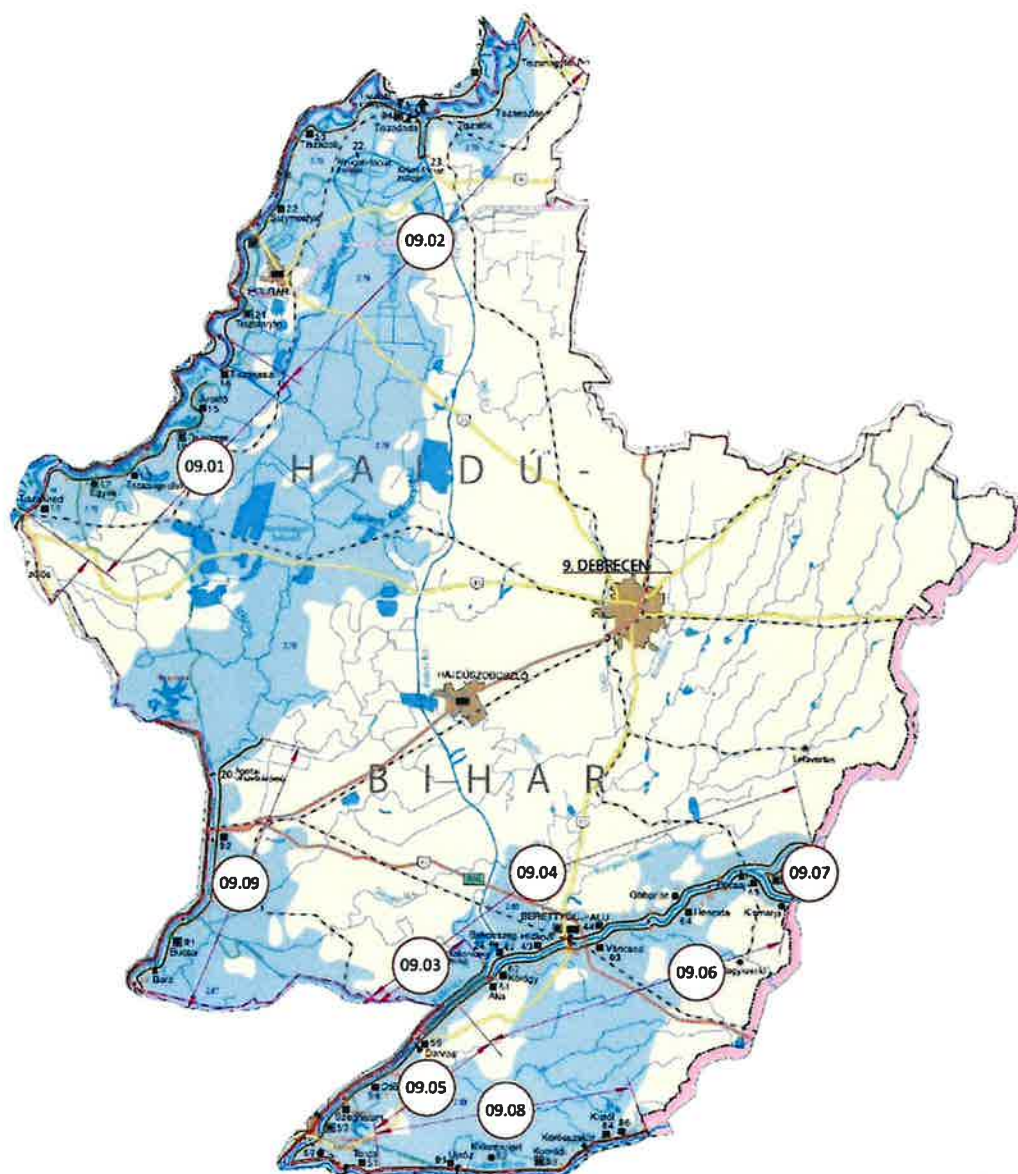
1. sz. melléklet

TIVIZIG ÁRTÉRI ÖBLÖZETEI

2. sz. melléklet

TIVIZIG ÁRVÍZVÉDELMI SZAKASZAI

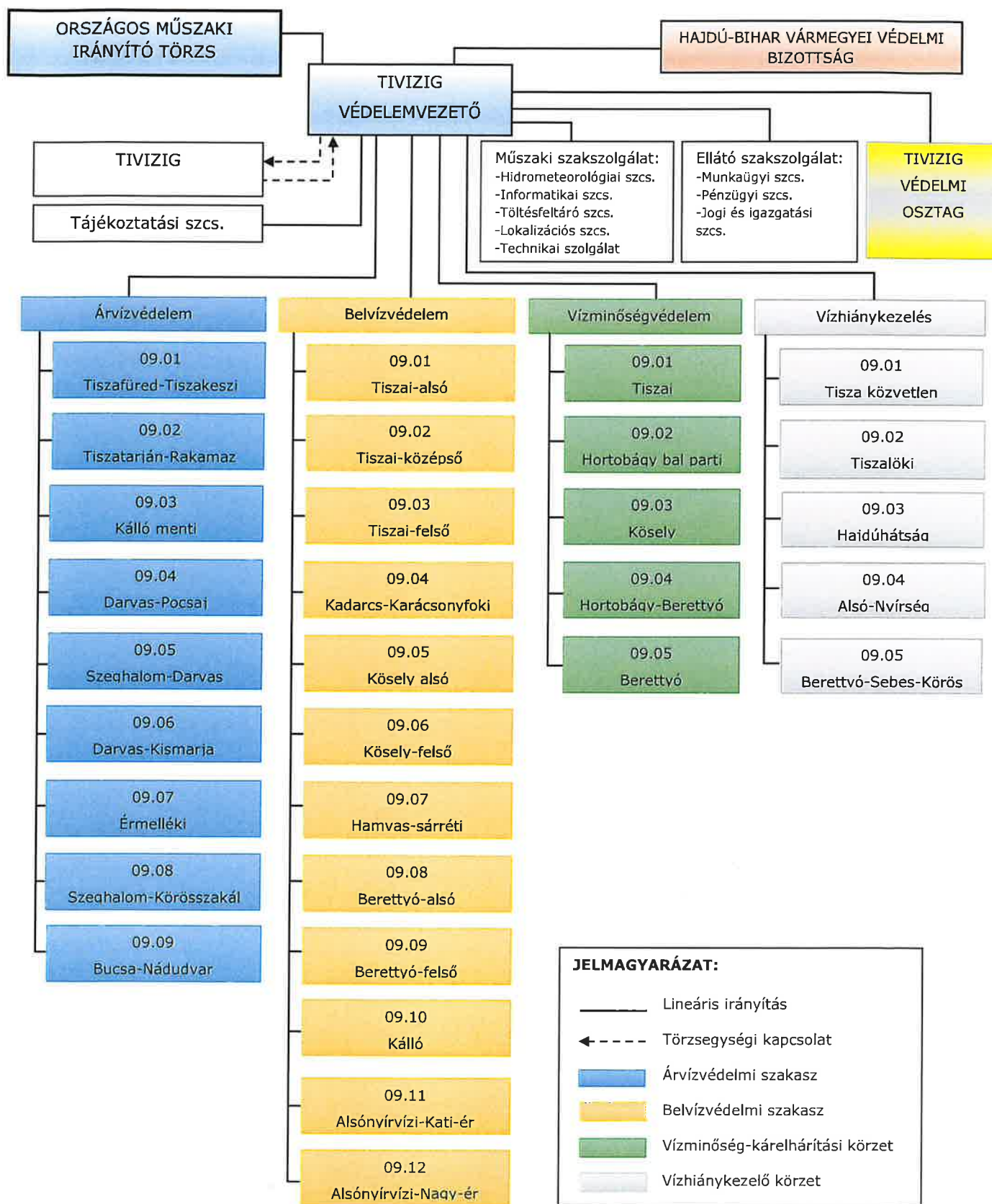

09.01 Tiszafüred-Tiszakeszi
09.02 Tiszatarján-Rakamazai
09.03 Kálló menti
09.04 Darvas-Pocsaji
09.05 Szeghalom-Darvasi

09.06 Darvas-Kismarjai
09.07 Érmelléki
09.08 Szeghalom-Körösszakáli
09.09 Bucsa-Nádudvari

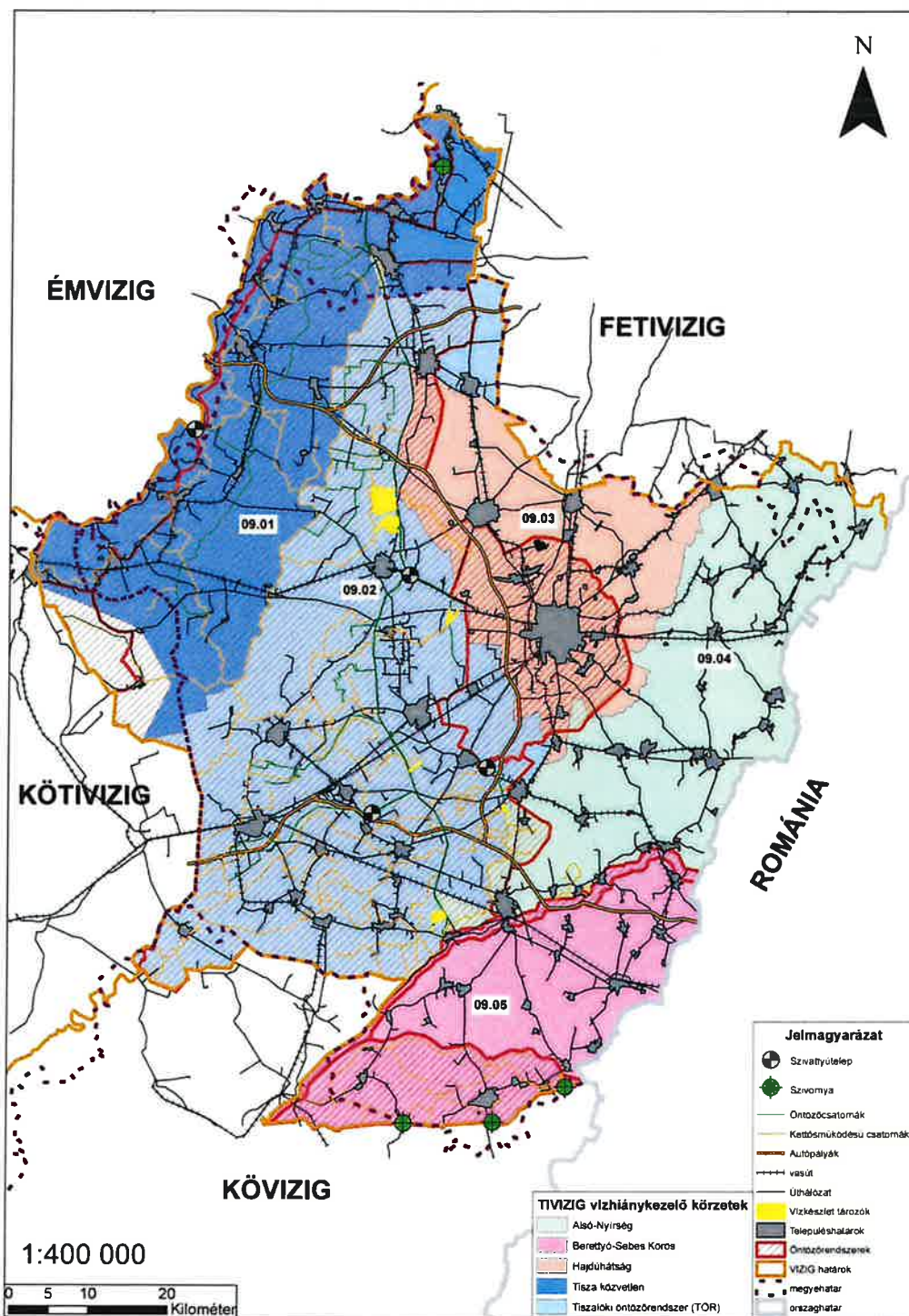
3. sz. melléklet

A TIVIZIG VÍZKÁRELHÁRÍTÁSI SZERVEZETI SÉMÁJA

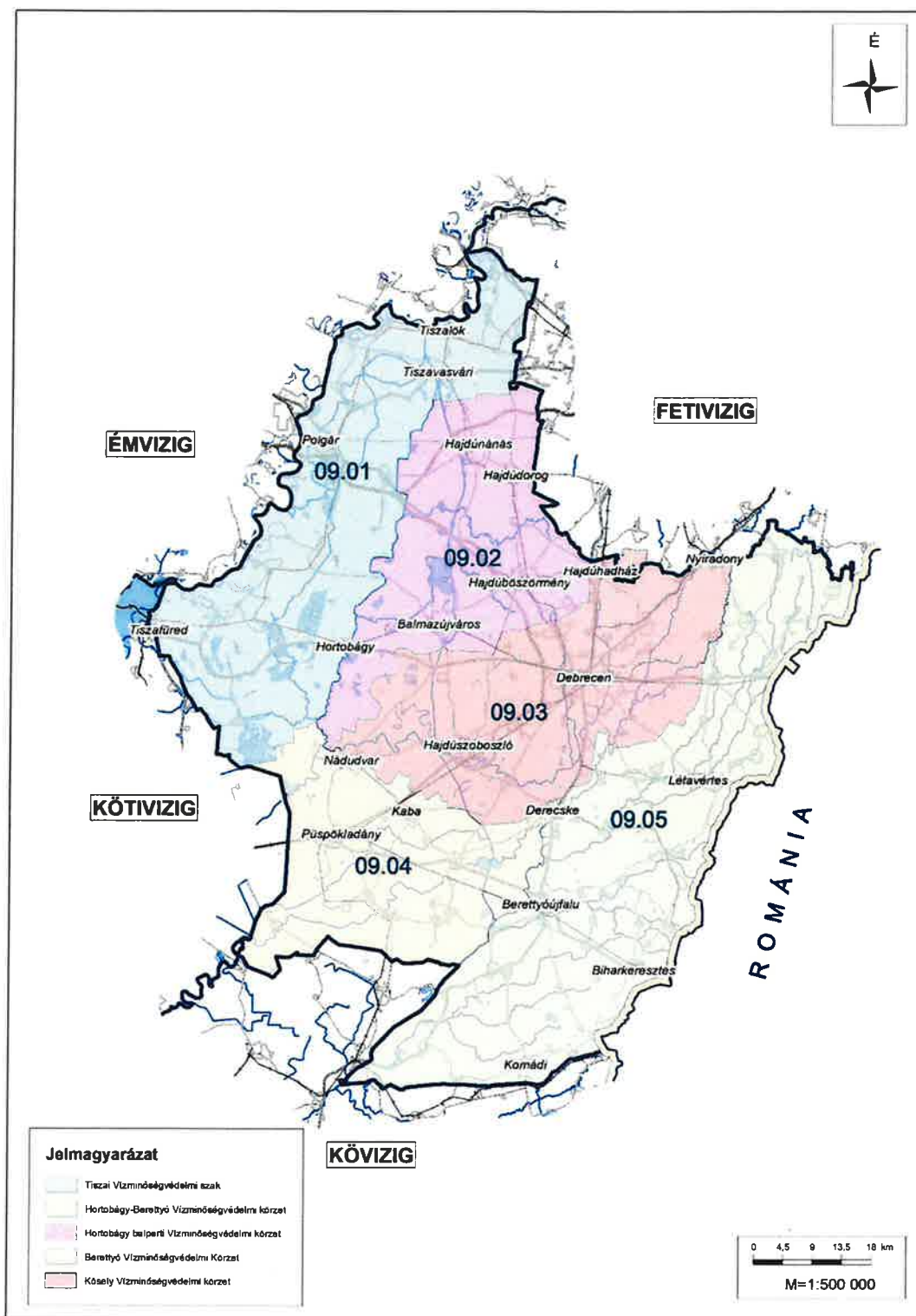
5. sz. melléklet

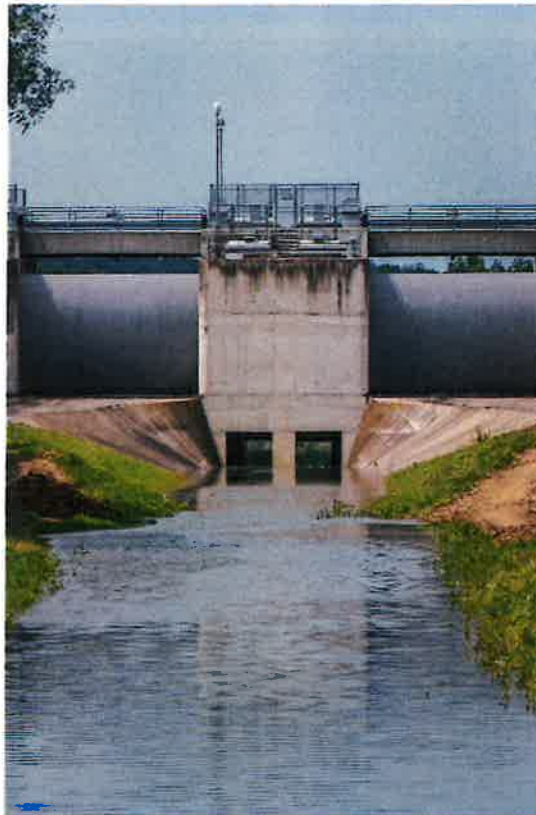
TIVIZIG VÍZHIÁNYKEZELŐ KÖRZETEI

6. sz. melléklet

TIVIZIG VÍZMINŐSÉGVÉDELMI KÖRZETEI

TÁJÉKOZTATÓ

**Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegye
ár- és belvízvédelmi helyzetéről, a
vízügyi ágazat védelmi
szervezetének és védelmi
infrastruktúrájának
felkészültségéről, valamint a
művek védképességét javító
fejlesztések aktuális állapotáról**

Kató Sándor
igazgató

FELSŐ-TISZA-VIDÉKI
VÍZÜGYI IGAZGATÓSÁG
NYÍREGYHÁZA

Tartalom

1. Bevezetés	2
2. 2024 és 2025 meteorológiai és vízrajzi viszonyai	2
3. A vármegye vízkárelhárítási helyzetének áttekintése	3
3.1. Árvízvédelem	3
3.1.1. Árvízvédekezés	3
3.1.2. Árvízvédelmi rendszer felkészítettsége	4
3.1.3. Árvízvédelmi célú fejlesztések	5
3.2. Belvízvédelem	5
3.2.1. Belvízvédekezés	5
3.2.2. Belvízvédelmi rendszer felkészítettsége	6
3.2.3. Belvízvédelmi célú fejlesztések	7
3.3. Vízszennyezés elleni védelem	7
3.3.1. vízminőségi kárelhárítás	7
3.3.2. Védelmi rendszer felkészítettsége	8
3.4. Vízhány elleni védelem	8
3.4.1. Vízhány elleni védekezés	8
3.4.2. Védelmi rendszer felkészítettsége	11
3.4.3. Vízhány kezelését szolgáló fejlesztések	12
3.5. Az eredményes vízkárelhárítás további feltételei	12
3.5.1. Monitoring rendszer	12
3.5.2. Védelmi szervezet	13
3.5.3. Védelmi együttműködés	13
4. Összegzés	14

1. Bevezetés

Térségünk országos összehasonlításban is jelentős mértékben kitett a vízkároknak. Közismert az ár- és belvízi veszélyeztetettség, de jelentős a kockázata a határon túlról érkező vízszennyezéseknek is. A víztöbblet és vízminőségromlás mellett egyre gyakoribb és tartósabb a vízhiány. Ilyen adottságok mellett, különös tekintettel a klímaváltozás miatti időjárási és vízjárási szélsőségek előfordulási valószínűségének növekedésére, a vízkárok elleni védekezés kiemelkedő fontosságú. A vízkárelhárítás sikerét a vízügyi infrastruktúra állapota, valamint a védelmi szervezet felkészültsége érdemben befolyásolja.

Jelen dokumentum **az elmúlt egy évre vonatkozóan tájékoztatást** a Tisztelt Vármegyei Közgyűlésnek a vízkárelhárítási helyzetről, a vizek kártételei elleni védekezésre történő felkészültségről, valamint a folyamatban lévő vízügyi fejlesztésekről.

2. 2024 és 2025 meteorológiai és vízrajzi viszonyai

A rendelkezésünkre álló adatok alapján a területi átlaghőmérséklet éves értékei trend jelleggel emelkednek. 2024 középhőmérséklete 13,6 °C, amely a sokéves átlaghoz (10,5 °C) viszonyítva 3,1°C-kal magasabb. Az észlelések kezdetétől az éves középhőmérsékletek rangsorában a 2024-es év kiemelkedik és az első helyet foglalja el. A 2024-es havi átlaghőmérsékletek sokévestől való eltérését november kivételével pozitív anomália jellemzi. Rendkívül meleg volt a február, a március, a július és az augusztus. Ezekben a hónapokban dőltek meg az addigi sokéves havi átlaghőmérsékletek. Külön kiemeljük a február hónapot, amikor a középhőmérséklet 7,6°C-kal volt magasabb a sokéves átlagnál. Ilyen mértékű pozitív eltérést a sokéves havi átlagtól még soha nem tapasztaltunk! A 2025-ös év elejét is megszokottól magasabb középhőmérsékletek jellemezték és csak a május törte meg ezt a trendet, mivel közel 2°C-kal volt hűvösebb a sokévesnél.

2024-ben 560 mm csapadék hullott, mely 51 mm-el kevesebb a sokéves átlagnál (611 mm). A csapadék eloszlása ismét szélsőségesen alakult, havi összesítésben átlagos mennyiségeket ritkán regisztráltunk. Jelentős többlettel zárt június, szeptember és október, viszont nagyobb hiány alakult ki február és március, július és augusztus hónapokban, valamint novemberben és decemberben. 2025 elején folytatódott a száraz időjárás, és csak a március hozott többletet, melyet száraz április követett. Május végéig 190 mm csapadék hullott, amely 25 mm-rel kevesebb a sokévestől. A csapadék mennyiségének nagymértékű ingadozása az aszályos időszakok kialakulásának kedvez.

A **talajvíz** szintje régóta a megszokott szint alatti. A 2024-es havi átlagok a sokéveshez viszonyítva megközelítőleg 130 cm-rel vannak mélyebben. 2025-ben a talajvíz átlagos szintje a márciusi csapadéktöbblet hatására 27 cm-t emelkedett, de a következő két hónap csapadékhiánya miatt ismét süllyedésnek indult.

Tározóink összfeltöltöttsége 2025 május végén 67% volt, mely 16,9 millió m³ víztérfogatnak felel meg (ennek nem elhanyagolható része nem természetes lefolyás, hanem a vízügyi igazgatóság vízpótlásának eredménye). Továbbra is üres a Rohodi, a Pazarnyi, Szamosmenti és a Vajai tározó.

Folyóinkon 2025-ben ezidáig kisvizes állapotok uralkodtak. Továbbá a felső vízgyűjtőn nem halmozódott fel jelentős mennyiségű hómennyiség, ami pedig összegyűlt, az az enyhe időjárás következtében lassan el is olvadt, így az év elején megszokott árhullámos időszak idén elmaradt, folyóink mederteltsége alacsony.

A hidrometeorológiai helyzet következményeként **2024 őszének elejére rendkívüli aszály** alakult ki, melynek a szeptemberi esőzések vetettek véget. Ezt követően az őszi, téli csapadékhiány miatt februárra közepes erősségű aszály is kialakult a működési területünk egyes részein (téli aszály!), mely átmenetileg enyhült a márciusi esőknek köszönhetően. **Jelenleg, a nyár elején, a Tisza-Szamos közben és a Kelet-Nyírségben erős, máshol közepes mértékű aszály van.**

1. FÉNYKÉP. KISVÍZ A TISZÁN 2024 ŐSZÉN, TISZABECS TÉRSÉGÉBEN

3. A vármegye vízkárelhárítási helyzetének áttekintése

3.1. Árvízvédelem

3.1.1. Árvízvédekezés

Az igazgatóság kezelésében lévő védvonalak mentén **árvízvédelmi készütség elrendelésére utoljára 2024. februárban volt szükség.** Azóta sem a Tiszán, sem a mellékfolyókon nem alakult ki az elsőrendű töltéseket elérő, vagyis készenlétet szükségessé tévő árhullám. Viszont 2024-ben a FETIVIZIG részt vett az Észak-dunántúli és a Közép-Duna-völgyi Vízügyi Igazgatóság területén a Rábán, a Mosoni-Dunán és a Dunán kialakult III. fokú árvíz elleni védekezésben.

2024. június 10-16. között a Rába folyón levonuló III. fokú készütséget elérő árhullám okán az igazgatóságunktól **94 fő** került átvezénylésre a győri székhelyű Észak-dunántúli Vízügyi Igazgatóság védvonalaira segítségnyújtás céljából.

2024. szeptember 15-24. között a Duna vízgyűjtőjén kialakult helyzet és a 2013. évi maximumot megközelítő szinten levonuló árhullám miatt az Észak-dunántúli és a Közép-

Duna-völgyi Vízügyi Igazgatóság megsegítésére **145 fő** került átvezénylésre a FETIVIZIG-től. Munkatársaink az ÉDUVIZIG területén a Mosoni-Duna bal parti védekezést (76 fő), a KDVVIZIG területén pedig a Dunakanyarban az önállóan védekező önkormányzatoknál és az állami védvonalakon zajló védekezést segítették (69 fő).

Mindkét alkalommal III. fokú segítségnyújtási készültséget tartottunk a FETIVIZIG-en is az átvezényelt állomány segítése, illetve további segítségnyújtási igények biztosítása céljából. A helyi védelemvezetés visszajelzése szerint kollégáink példásan látták el feladatukat, munkájukra megalapozottan lehet számítani a jövőben is.

2024. december 16. és 2025. február 28. között **jég elleni I. fokú védekezés** volt érvényben a jégtörő hajók készenlétnél tartása céljából, azonban az enyhe télnek köszönhetően számottevő jégjelenség hiányában **beavatkozásra nem került sor**.

2. FÉNYKÉP. MOBILSZIVATTYÚT TELEPÍTENEK A FETIVIZIG DOLGOZÓI DUNABOGDÁNYBAN, 2024 SZEPTEMBERÉBEN

3.1.2. Árvízvédelmi rendszer felkészítettsége

Az igazgatóság kezelésében lévő – az árvízi tározók töltéseivel együtt – összesen 656 km árvízvédelmi töltés **karbantartottsága megfelelő**, átfogó felülvizsgálatokra évente, utoljára 2024. október hónapban került sor. A védbiztonságot közvetlenül veszélyeztető hiányosságot védműveinken nem tapasztaltunk. A töltések, a zsilipek és a töltéstartozékok **fenntartása** – közfoglalkoztatottak és munkagépek bevonásával – **folyamatos**, viszont a munkavégzést egyre inkább megnehezíti a **munkaerőhiány, a közfoglalkoztatottak létszámának visszaesése**.

A Beregi, a Szamos-Kraszna közti és a Tisza-Túr árvízi tározó létesítményei jó állapotúak. A műtárgyak előírás szerinti üzempróbáit rendszeresen elvégezzük, így azok **üzemkészek**.

Az igazgatóság kezelésében lévő összesen 1379 hektár – nagyrészt védelmi célú – erdő ápolása folyamatos.

A vízkárok elleni védekezéshez szükséges **stratégiai védelmi anyagok** (zsák, világító eszközök, homok) és eszközök kellő mennyiségben állnak rendelkezésre, a dunai védekezésnél felhasznált zsákok visszapótlása folyamatban van.

A védekezési tervek felülvizsgálatát az előírások szerint elvégeztük.

Összefoglalóan megállapítható, hogy az igazgatóság árvízvédelmi rendszere az eddig előfordult legnagyobb árvízszint (LNV) elleni árvíz kivédésére alkalmas, a raktárakban a védelmi szakfelszerelés rendelkezésre áll, a védelmi szervezet illetve a műszaki irányítást végző vízügyi szakemberek felkészültek a várható árvízi helyzetek elhárítására, ennek ellenére egy rendkívüli árvízi helyzetben külső erők bevonására szükség lesz.

3.1.3. Árvízvédelmi célú fejlesztések

A felső-tiszai töltések valamint a Túr torkolati szakasz – összesen közel 40 km – védtöltéseinek fejlesztésére vonatkozó tervek és érvényes létesítési engedélyek, valamint a területszerzés megindításához szükséges dokumentációk rendelkezésünkre állnak.

Az egyes vízügyi tárgyú fejlesztések indításáról szóló 1041/2024 (III. 4.) Korm. határozat alapján **I. ütemben a Tisza jobbparti töltés Gulács és a tarpai országhatár közötti, valamint a Tisza balparti Magyar és a Túr tiszakóródi híd közötti töltés fejlesztése KEHOP Plusz pályázatban van előirányozva**, amelynek előkészítése folyamatban van.

Az Interreg VI-A-NEXT Magyarország-Szlovákia-Románia-Ukrajna Program keretében a Felső-Tisza-vidéki Vízügyi Igazgatóság és a Tiszai Vízyűjtő-gazdálkodási Igazgatóság más partnerekkel közösen pályázatot nyert el **„Alkalmazkodás az éghajlatváltozáshoz összehangolt vízgazdálkodási intézkedésekkel és árvíz kockázat csökkentő megelőző tevékenységgel a határokon átnyúló Batár-Palád-Túr vízgyűjtőn”** címmel. A pályázat az Alsó-Öreg-Túron vízviisszatartást is lehetővé tevő zsilipes csőáteresz építését, a Palád patakon korábban megépült fenékküszöbhez vízrajzi távmérő állomás kialakítását, valamint a Túr jobb parti töltésen 3 km hosszban koronaburkolat építését tartalmazza. Ukrán oldalon a Batár patak kotrása és műtárgyak rekonstrukciója van előirányozva. A pályázat megvalósítása az ütemterv szerint halad.

A **„Kraszna folyó vízszállító képességének javítása illetve a vízgyűjtő szintű hidrológiai előrejelző rendszer fejlesztése”** című, a román vízügyi partnerrel 2024. januárban benyújtott INTERREG pályázat tartaléklistára került. A pályázat fő célja az árvízi kockázatok megelőzése és az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás segítése a Kraszna folyó vízgyűjtőjén, amelyben a Kraszna folyó vízszállító képességének javítása valamint az árvízi riasztó- előrejelző rendszer fejlesztése van előirányozva.

3.2. Belvízvédelem

3.2.1. Belvízvédekezés

2024 második felében nem alakult ki olyan hidrometeorológiai helyzet, hogy belvízvédelmi készültséget rendeljünk el. Az esetenkénti csapadékosabb időjárási helyzetekből származó időszakos víztöbbletet igyekeztünk **vízkormányzással** és **vízviisszatartásokkal** kezelni.

A 2025 tavaszán lehullott csapadék hatására azonban a csatornáink a lefolyó vizeket nem tudták levezetni, ezért 2025. március 20-án I. fokú **belvízvédelmi készültséget** rendeltünk el a Felsőszabolcsi belvízrendszerben, itt ugyanis nincs lehetőség gravitációs vízkivezetésre. A belvízvédelmi készültség 2025. május 16-án szűnt meg. Ez idő alatt szivattyúzást csak olyan mértékben végeztünk, hogy a belterületeket megóvjuk a káros elöntésektől, de a lehető legtöbb vizet viisszatarthassuk a csatornáinkban. A Tiszaberceli, Csűrparti és Zúgói szivattyútelepeken mozgógerebbel uszadék kiszedést végeztünk.

3. FÉNYKÉP. BELVÍZELÖNTÉS 2025.03.25-ÉN IBRÁNY TÉRSÉGÉBEN

4. FÉNYKÉP. MOZGÓGEREBRE ÉRKEZETT NÖVÉNYI HULLADÉK KISZEDÉSE A TISZABERCELI SZIVATTYÚTELEPEN

3.2.2. Belvízvédelmi rendszer felkészítettsége

Igazgatóságunk működési területén a kizárólagos és forgalomképes állami tulajdonú vízügyi kezelésű csatornák összes hossza 3243 km. A **csatornakaszálás jelentős része** – köszönhetően a közfoglalkoztatásnak – **kézi erővel történt** (4. fénykép). A lekaszált csatornákon a gépi kaszálás aránya növekedett az előző évekhez képest, de nagyrészt még mindig kézi munkával, elsősorban közfoglalkoztatás keretében lett a feladat elvégezve.

Az önkormányzati kezelésű csatornákról általánosságban elmondható, hogy a belterületi létesítmények többségének állapota jó, folyamatosan karbantartott.

A 12 állandó belvíztározókban és 4 medertározóban összesen 38,8 millió m³, 9 vésztározóban pedig 5 millió m³ vizet lehet visszatartani. A **tározók és műtárgyaik üzemképesek**, karbantartottak, a **belvizek fogadására alkalmasak**.

A kezelésünkben van 27 db, 76,2 m³/s szivattyúzási kapacitással rendelkező **belvíz átemelő szivattyútelep**. Ezek **megfelelő állapotúak, felkészítettek**.

Összegezve elmondható, hogy az igazgatóságunk által üzemeltetett **szivattyútelepek és főbb belvízelvezető, vízkormányzó, vízviisszatartó létesítmények funkciójuknak megfelelően feladatukat ellátják, működőképesek, többségében jól karbantartottak, a belvíz fogadására, levezetésére alkalmasak**.

4. FÉNYKÉP. BELVÍZVÉDELMI CSATORNA KÉZI KASZÁLÁSA 2024 NYARÁN

3.2.3. Belvízvédelmi célú fejlesztések

Új belvízvédelmi célú projekt – a legutóbbi, hasonló témájú közgyűlési előterjesztést – követően nem indult. A vízhiány elleni védekezést szolgáló vízrendezési projektekről 3.4.3. fejezet ad tájékoztatást.

3.3. Vízszennyezés elleni védelem

3.3.1. vízminőségi kárelhárítás

Igazgatóságunk a vízminőségi kárelhárítást a 90/2007. (IV. 26.) kormányrendeletben előírtak szerint végzi. A környezetkárosodás minősítése felszíni és felszín alatti vizek esetében Katasztrófavédelmi Igazgatóság feladata. Feladataink közé tartozik a kárelhárítás végrehajtásának műveleti irányítása mellett a felderítésben, a minősítésben való részvétel, valamint igazgatóságunk rendeli el a kárelhárítás készülségi fokozatait, a katasztrófavédelmi igazgatóság és a nemzeti park igazgatóság bevonásával.

2024-ben összesen 2 alkalommal II. fokú, 1 alkalommal III. fokú, míg 2025-ben mostanáig 2 esetben III. fokú vízminőségvédelmi készülség elrendelésére került sor. A készülségek során kommunális hulladékszennyezés, olajszennyezés, szennyvíz bevezetés és trágyaszennyezés ellen védekeztünk.

5. FÉNYKÉP. KOMMUNÁLIS HULLADÉK LESZEDÉSE A TISZÁRÓL, RÉSZLEGES MEDERZÁR MELLET, 2025 MÁJUSÁBAN

3.3.2. Védelmi rendszer felkészítettsége

A környezeti kárelhárítási tevékenység szakszerű végzéséhez igazgatóságunk **13 kiépített és 55 kijelölt kárelhárítási hely** rendelkezik.

A védekezési előrejelzést segítik az ukrán oldalon kialakított **vízminőségi kamerás monitoring állomások** - Rahó, Huszt, Dolha településeken-, továbbá a magyar oldalon meglévő tiszabecsi vízminőség-védelmi állomáson lévő hőkamera, valamint a kommunális hulladék és jégtömeg számító szoftver.

Igazgatóságunk működési területén 5 **vízminőség ellenőrző szonda** van: Tiszabecs, Szamosangyalos, Vásárosnamény, Garbolc és Ágerdömajor. Ukrán területen Tisza-Terebesféhérpatak, Tisza-Técső és Ung-Ungvár településeken létesültek vízminőség ellenőrző szondák.

A vízminőségi állapotváltozások figyelését, a belföldi és külföldi eredetű szennyezések észlelését az igazgatóság **őri állománya** folyamatosan végzi.

Igazgatóságunk rendelkezik megfelelő védelmi eszközökkel és felkészült személyi állománnyal a kárelhárítási tevékenység elvégzéséhez. Az eszközök a vízfelszínen úszó szilárd és olajszenyvedések helyben tartására (merülő falak) és a szennyeződések eltávolítására (szeparátorok, abszorbens anyagok) alkalmasak. Oxigénhiányos állapotok kezelésére többféle levegőztető eszköze van az igazgatóságnak.

Az üzemeltetési és üzemirányítási, valamint vízkárelhárítási feladataink ellátására, akkreditált **mintavevő szervezettel rendelkezünk**, mely a teljes működési területet lefedő vízminőségi monitoring hálózatot működtet.

3.4. Vízhány elleni védelem

3.4.1. Vízhány elleni védekezés

Az aszály elleni védekezést 2022-től **általános és körzeti vízhány védelmi tervek** segítik.

A vízhány elleni védekezés elrendeléséhez iránymutató a területünkön található **9 aszálymonitoring állomás**, mely a hagyományos meteorológia parammétereken túl folyamatosan tájékoztatást ad a talaj felső 1 méterének nedvességtartalmáról és

hőmérsékletéről. A gyűjtött adatok ingyenesek és publikusak (<https://aszalymonitoring.vizugy.hu/>).

A 10/1997.(VII. 17.) KHVM rendelet módosítása alapján, 2022-től lehetőség van készütség keretében is védekezni a vízhiány ellen.

2025. március 1. napjától kezdődően tartósan vízhiányos állapot lett kihirdetve. Ezt követően – március végétől – igazgatóságunk szükség szerint rendelte el a vízhiány elleni védekezési készütséget az egyes védelmi körzetekben. **Jelenleg mind a 6 vízhiány körzetben II. fokú készütség van érvényben.**

Az aszály ellen megtett 2025-ös intézkedéseink (I-V. hó) – gravitációs vízpótlással:

- A csapadékszegény tél miatt idén minimális vízmennyiséget (130 ezer m³) tudunk csak gravitációsan a Rétközi-tóba juttatni a Tiszából 2025. március 17-18. között. Ezt követően csak szivattyús vízpótlásokat végeztünk.
- Május 26-27-én egy levonuló csekély mértékű krasznai árhullám lehetővé tette a Lápi öblözet gravitációs vízpótlását is. A rövid ideig tartó vízszintemelkedésből (21 óra alatt) a Nagyecsed-i zsilipen keresztül megközelítőleg 100 ezer m³ vizet tudunk bevezetni a kapcsolódó csatornahálózatba. Vízpótlásra került két nagyobb csatorna – a Nagy-vájás csatorna és a Lápi-főcsatorna – összesen legalább 13 km hosszan. Ezzel az intézkedéssel a folyamatosan végzett medertározás mértékét tudtuk növelni, pozitív hatást gyakorolva a talaj vízháztartására.

Az aszály ellen megtett 2025-ös intézkedéseink (I-V. hó) – szivattyúzással:

- Gávavencsellőnél, az árvízkapu zárva tartásával vízvisszatartást végeztünk a Lónyay-főcsatornában. Az árhullámból visszaduzzasztott vízkészletből 1,0 millió m³ halastavas vízpótlást biztosítottunk.
- A Tisza-Szamosközi vízhiányvédelmi körzetben a Szamossályi-tározó mobil szivattyús vízpótlását végeztük. A Szamossályi-tározónál 42 nap alatt, a szivattyú teljesítmény alapján 1,0 millió m³ vizet emeltünk be a tározóba, azonban az átlagosnál nagyobb párolgási és szivárgási veszteségek jelentkeztek, elsősorban az alacsony szamosi vízállás és magas léghőmérsékletek miatt, ami következtében a vízszintemelkedés mérsékeltebb volt. Így a vízpótlás befejezésekor mért 313 cm-es vízszint még elmaradt az elérendő 350 cm-es üzemi vízszinttől.
- A tiszabecsi vízpótlással a Tisza-Túr árvízcsúcs csökkentő tározó területén lévő tájgazdálkodási rendszer és az ahhoz kapcsolódó holtágak (Nagy-szeg, Halábor-szegi, Palád-Csécei-főcsatorna holtmedres szakasza) ökológiai vízpótlását végezzük. Ezáltal a Szatmár-Beregi Tájvédelmi Körzet, Natura 2000, Nemzeti ökológiai hálózat területeinek is ökológiai vízpótlást biztosítunk a több mint 40 km hosszú csatornahálózaton keresztül. A tiszabecsi vízpótló szivattyútelep energia szükségletét a milotai kiserőművünk biztosítja, amely az energiatermeléshez igazodó szivattyú vezérléssel működik. A termelést követő vezérlés alkalmazásával a szivattyúk automatikus indulással és leállítással, nap közben pedig változó intenzitással üzemelnek, így a szivattyúzás energiaköltsége minimális. Az eddig eltelt időszakban már 2,0 millió m³ Tisza víz került a rendszerbe, melyből a „Víz a tájba” program keretében területi elárasztást is biztosítottunk a Nagyvityi csatorna mellett, egy 15 ha-os területen.
- A Rétközi-tó alacsony vízszintje is indokoltá tette a Rétközi vízpótló szivattyútelep beüzemelését. A szivattyútelepet a közeli napelempark által termelt és hálózati rendszerbe visszatáplált energia árának mértékéig üzemeltettük, ami csak kisebb teljesítményű vízpótlásra nyújtott lehetőséget: a vízpótló szivattyútelep 138 cm-ről 152 cm-re tudta növelni a tó vízszintjét, 528 ezer m³ vízmennyiség átemelésével.

Mivel ez a vízpótlási mennyiség kevés volt, így vízhiányvédelmi készültség keretében folytathattuk a vízpótlást, mely idő alatt már a nagyobb teljesítményű szivattyúkat is beüzemelhettük. 42 nap alatt a Rétközi-tó vízszintjét 244 cm-re tudtuk növelni (üzemi vízszint 300 cm). Ebben a vízpótlási időszakban 3,612 millió m³ vízmennyiséget emeltünk a vármegye legnagyobb vízgazdálkodási célú tározójába. Összességében 2025 tavaszán 4,14 millió m³ tiszai frissítő vizet juttattunk a Rétközi-tóba, ami jó alapot nyújt a nyári időszak kezdetére.

6. FÉNYKÉP. MOBIL SZIVATTYÚS VÍZKIVÉTEL A LÓNYAY-FŐCSATORNÁBÓL, A NAGYHALÁSZI HALASTAVAK VÍZPÓTLÁSA ÉRDEKÉBEN, 2025 TAVASZÁN

Saját hatáskörben, illetve vízhiányvédelmi védekezés biztosította finanszírozás terhére több mint 8 millió m³ vizet juttattunk május végére vízrendszereinkbe, víztározóinkba.

Június 1-től a 2025. évi aszály elleni felkészülésre irányuló akcióterv szerint végezzük a vízhiány enyhítésére szolgáló beavatkozásokat. Magyarország Kormánya május végén döntött ugyanis az aszály elleni küzdelem érdekében azonnal végrehajtandó vízvisszatartási intézkedésekről (1178/2025. /V. 29./ Korm. határozat). Működési területünkön 547 millió Ft áll a rendelkezésre.

Igazgatóságunk már június 1. napjával megkezdte az engedélyezett 37 vízépítési, gépészeti, holtág vízpótlási és eszközbeszerzési feladathoz kapcsolódó elkészületeket az általunk megalkotott aszályvédelmi akcióterv szerint, mely 2025. augusztus 31. napjáig tartalmaz végrehajtandó feladatokat.

Jelenleg vízépítési munkák keretében szivattyúállások kialakítása történik a Beregi öblözetben, a Tisza-Szamos közti vízhiánykezelő körzetben, valamint a Lónyay-főcsatorna mentén a Nyírségben, továbbá folytatjuk a Szamossályi-tározó vízpótlását, megkezdtuk a Nagyszekeresi-, valamint a Penyigei-tározó és a fehérgyarmati Téglagyári halastó feltöltését. A beregi tájgazdálkodási rendszerben 29 km csatorna meder feltöltése és a Gulácsi erdő sekély árasztása, valamint az A26 számú anyagyerő feltöltése is megvalósult.

7. FÉNYKÉP. TISZÁBÓL TÖRTÉNŐ MOBILSZIVATTYÚS VÍZPÓTLÁS A BEREGBEN, 2025 JÚNIUSÁBAN

Az előttünk álló feladatok nem csupán az aszályvédelmi akciótervhez kapcsolódnak. A területi vízvisszatartás növelése érdekében folytatódik a **„Vizet a tájba!”** program, melynek keretében várjuk a további területi felajánlásokat. Eddig három helyszínen tudunk területi vízvisszatartást folytatni, mintegy 65 ha területen.

8. FÉNYKÉP. A „VIZET A TÁJBA” PROGRAM KERETÉBEN MEGVALÓSÍTOTT ELSŐ TERÜLETI ELÁRASZTÁS TISZAKÓRÓD TÉRSÉGÉBEN, 2025 MÁRCIUSÁBAN

3.4.2. Védelmi rendszer felkészítettsége

Az igazgatóság jelenlegi vízhasznosítási művei közé tartoznak a 344,7 km kettős működésű csatorna szakaszok, valamint 12,2 km öntözőcsatorna, továbbá a csatornák vízpótlását biztosító 12 belvíztározó. Vízhiány esetén a kettős működésű szakaszokon a tározókból történő vízkiadagolásokkal biztosítható a mezőgazdasági vízigény kielégítése.

Az aszályossá váló időjárás hatásainak a kezelésére az igazgatóság évente aktualizált **vízvisszatartási tervet** alkalmaz. A terv alapján minden évben állandó és ideiglenes művekkel biztosítjuk a többlet vizek mederben tartását, rendszerszemlélettel.

A vízhiány elleni védelmi rendszer állapota a 3.2.2. Belvízvédelmi rendszer fejezetnél leírtak szerinti, azzal a kiegészítéssel, hogy az igazgatóság a **kettősműködésű – azaz a vízhiány és a víztöbblet kezelésére szolgáló – létesítményeit fokozottan tartja karban**. Két, összesen 2,6 m³/s kapacitású **vízpótló szivattyútelepünk üzembiztos**.

3.4.3. Vízhiány kezelését szolgáló fejlesztések

„Klímaadaptációs előkészítő projekt a Felső-tiszai vízkészletek hasznosítására” című (ÉZFF/77/2022-EM_SZERZ számon támogatott) pályázat keretében a Kelet-Nyírség, Bereg és Szatmári térség vízpótlásának előkészítése: A fejlesztés célja a vízre alapozott tájgazdálkodás lehetőségének megteremtése, a folyókból történő vízátvétellel a terület felszíni vízkészleteinek növelése, csökkentve a térség aszályterhelését, egyidejűleg növelve a terület gazdasági potenciálját. A projekt keretében koncepció tanulmány készült mindhárom térségre a további tervezés megalapozása érdekében, mely a lehetséges műszaki változatok azonosítása, értékelése és a projektfejlesztés irányának, költségének meghatározása érdekében szükséges. A tervezési munka 2024-ben fejeződött be.

„A Beregi vízrendszer zöldenergiára épülő vízkivételi művének tervezése” című, az ÉZFF/77/2022-EM_SZERZ számon támogatott Klímaadaptációs előkészítő projekt keretében, a Vízterv Environ Kft. két napelemes szivattyútelep tervezését végzi a Bereg vízpótlására. Az elkészült tájgazdálkodási rendszer ökológiai vízpótlása vízhiányos időszakban (LKV közeli szinten) a beregi területek folyamatos vízpótlása környezetbarát és költséghatékony módon csak napelemes táplálású elektromos szivattyúkkal oldható meg. A tervezési projekt várhatóan 2025-ben fejeződik be.

1041/2024. számon a kormány határozatot fogadott el egyes vízügyi fejlesztések indításáról. A KEHOP Plusz pályázati rendszer keretében megvalósítandó beruházások prioritási listáján a 7. az **„Észak-Nyírség vízgazdálkodásának fejlesztése”** című projekt, melynek támogatási összege 22 milliárd Ft. Ez a fejlesztési tétel az Észak Nyírség vízhiányosságainak javítását célzó fejlesztés I. üteme. A projekt keretében megépítésre kerül az Orosi tározó, Nyíregyháza határában, valamint 92 területi vízvisszatartás (elárasztási lehetőség) és 50 medertározás lesz megvalósítva. Az elképzelések szerint a projekt 2025-ben kezdődhet, amennyiben az Irányító Hatóság pozitív elbírálásban részesíti a benyújtott támogatási kérelmet.

Továbbá a 3.1.3. fejezetben említettek szerint, a Batár-Palád-Túr vízrendszerben indult magyar és ukrán oldali vízügyi fejlesztés, mely az árvízvédelmi célon túl a vízvisszatartást is segíti.

3.5. Az eredményes vízkárelhárítás további feltételei

3.5.1. Monitoring rendszer

A hagyományos vízrajzi állomások jó állapotban vannak, az észlelés és az adatfeldolgozás az előírások szerinti gyakorisággal és módon történik. A **Magyar-Ukrán távmérő rendszer** működőképes, állapota megfelelő. Kilenc **aszálymonitoring állomásunk** karbantartott, üzembiztos.

A vízminőség változásokat magyar és ukrán területen telepített **kamerarendszer** és **vízminőségi szondák** segítségével figyeljük.

Monitoring fejlesztéseket minden vízügyi beruházásba beépítünk.

Az árvízi veszélyeztetettségre tekintettel üzemeltetjük a felső-tiszai **árvízi előrejelző és riasztóközpontot**, ahol csapadék-lefolyási és hidrológiai előrejelző modellekkel folyamatosan nyomon követjük a vízgyűjtő állapotát és szükség esetén riasztásokat, előrejelzéseket adunk ki a döntéshozók és partnereink részére hagyományos módon, valamint az igazgatóság honlapján, és SMS riasztás formájában.

3.5.2. Védelmi szervezet

A FETIVIZIG védelmi szervezetébe beosztottak általában **védekezési és szakmai tapasztalattal rendelkeznek**, viszont ezt a tudást folyamatosan fenn kell tartani, illetve fejleszteni kell. Ezt a célt szolgálják a védelmi gyakorlatok. Az idén két árvízvédelmi gyakorlatra került sor a katasztrófavédelem, a területi védelmi bizottság, valamint a Vízügyi Országos Irányító Törzs részvételével. Ezen kívül be van ütemezve a FETIVIZIG védelmi osztaggyakorlata is, különös tekintettel az aszály elleni védekezésre.

Az igazgatóság vízkárelhárítási szervezete, benne az egyes védelmi beosztások aktualizáltak.

Általánosságban elmondható, hogy a **vízügyi szakemberek felkészültek** a vármegye vízkárelhárítási és vízgazdálkodási tevékenységének szakmai irányítására. Rendkívüli helyzetben pedig az Országos Vízügyi Főigazgatóság bármely vízügyi igazgatóságtól további műszaki irányítói létszámot vezényelhet térségünkbe, ahogy ez fordított esetben legutóbb 2024-ben is történt, és igazgatóságunk munkatársai a Rába ill. a Duna mentén segítették a védekezést.

3.5.3. Védelmi együttműködés

A védekezésben résztvevő szervezetek közötti együttműködés továbbra is kiváló mind hazai, mind határvízi viszonylatban. Védekezések idején az előrejelzéseket, tájékoztatókat az előírások szerint megküldtük az érintetteknek.

Határvízi kapcsolataink zökkenőmentesek mindhárom (román, szlovák, ukrán) relációban. A szomszédos országok szakembereivel a kétirányú kommunikáció és adatszolgáltatás az érvényben lévő egyezmények és szabályzatok szerint történik.

A különböző szintű és szakterületű határvízi találkozókra, közte az ár-belvízvédelmi valamint a vízgazdálkodási létesítmények felülvizsgálatára **a határvízi egyezmények, illetve a kormány meghatalmazottak által jóváhagyott ütemtervek szerint kerül sor** mindhárom viszonylatban. Az orosz-ukrán konfliktus érdemben nem befolyásolja a magyar-ukrán határvízi együttműködést.

4. Összegzés

A vármegye területén a **víztöbblet, a vízhiány és a szennyezett víz egyaránt ad feladatot**, melyet jól mutatnak jelen tájékoztató által felölelt időszak eseményei is. Az elmúlt mintegy 12 hónap a vármegye területén elsősorban a vízhiány elleni védekezésről szólt, de más vízgyűjtőn az árvíz elleni védekezésbe kellett bekapcsolódnunk nagy létszámmal.

Az igazgatóság kezelésében lévő vízügyi létesítmények állapota, karbantartottsága megfelelő. **A védbiztonságot közvetlenül veszélyeztető hiányosság védműveinken nem tapasztalható.**

Az igazgatóság több **vízügyi projektet előkészített**, melyek például a KEHOP Plusz program indulásával a jelenlegi EU-s költségvetési ciklusban megvalósíthatók.

A védelmi szervezet felkészült. A vízgazdálkodási és vízkárelhárítási feladatok szükségessé teszik a FETIVIZIG illetve a vármegye államigazgatási szervezetei közötti rendszeres és hatékony kapcsolattartást, együttműködést. **A társszervezetek együttműködése példás, a határvízi kapcsolataink kiválóak.**

Nyíregyháza, 2025. június 20.

SZABOLCS-SZATMÁR-BEREG VÁRMEGYEI KÖZGYŰLÉS
.../2025. (VI.26.)
önkormányzati határozata

Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegye ár- és belvízvédelmi helyzetéről, a vízügyi ágazat védelmi szervezetének és védelmi infrastruktúrájának felkészültségéről, valamint a művek védképességét javító fejlesztések aktuális állapotáról szóló tájékoztatóról

A Vármegyei Közgyűlés

a Vármegyei Közgyűlés és szervei Szervezeti és Működési Szabályzatáról szóló 10/2024. (XI.7.) önkormányzati rendelet 42. §-a alapján a Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegye ár- és belvízvédelmi helyzetéről, a vízügyi ágazat védelmi szervezetének és védelmi infrastruktúrájának felkészültségéről, valamint a művek védképességét javító fejlesztések aktuális állapotáról szóló tájékoztatót megtárgyalta, az abban foglaltakat tudomásul veszi.

A határozatot kapja:

Vármegyei Önkormányzati Hivatal, Helyben

Nyíregyháza, 2025. június 26.